

Komentari u odnosu na projektne predloge iz oblasti „pravosuđe i unutrašnji poslovi“

(SEKO Vladavina prava: Beogradski centar za bezbednosnu politiku, Beogradski centar za ljudska prava, Grupa 484)

Šta nedostaje u ponuđenim projektnim predlozima? Koje teme nisu pokrivene?

- Nijedan od projekata se ne odnosi na **unapređenje zatvorskog sistema**. Potrebno je razviti projekte za unapređenje uslova rada osoblja u zatvorima, materijalne uslove u ustanovama za izvršavanje sankcija i programe u ustanovama za izvršavanje sankcija. Neophodno je unaprediti medicinsku negu i bezbednost nekih zavoda ili delova pojedinih zavoda, stvoriti uslove za zadržavanje lica u policijskim stanicama, proširiti smeštajne kapacitete zavoda za izvršenje krivičnih sankcija, i unaprediti programe obuke za rad i programe obrazovanja, kao i programe lečenja bolesti zavisnosti lica koja u njima borave.
- Nijedan od projekata se ne odnosi na **prevenciju stresa kod policijskih službenika** u Srbiji. Postoji nekoliko razloga zbog čega bi trebalo raditi na rešavanju pomenutog problema. Policijski službenici su zbog prirode posla često izloženi stresu koji prevazilazi nivo stresa u normalnom životu ljudskog bića. Rad u smenama, neophodnost brzog odgovora na krizne situacije i fizička ugroženost života zajedno ili pojedinačno uzrokuju stres kod policijskih službenika, koji ima višestruke posledice. Stres ne ostavlja samo štetne posledice na mentalno zdravlje policajca. Doživljaj stresa može se negativno projektovati kroz nefikasnost u radu organizacione jedinice kojoj policijski službenik pripada.
- Nijedan od projekata se ne odnosi na **razvoj koncepta policije u zajednici** kao sastavnog dela prevencije kriminala u Srbiji. Strategijom razvoja 2011-2016 istaknut je cilj izrade strategije i akcionog plana za sprovođenje koncepta policije u lokalnoj zajednici. Potrebno je izraditi poseban projekat koji će pratiti realizaciju i evaluaciju pomenutog strateškog cilja. Projekti bi trebalo da osmisle posebne programe saradnje sa lokalnom samoupravom, organizacijama civilnog društva, opštinskim savetima za bezbednost i ostalim značajnim akterima na lokalnom nivou. Sastavni deo razvoj koncepta policije u zajednici je podizanje kapaciteta i znanja policijskih službenika radi promene policijske kulture.

Koje su naredne aktivnosti organizacija članica SEKO Vladavina prava? Gde možemo da saznamo o prioritetima Srbije za fondove Evropske unije?

- U Medija centru, 9. juna 2011. godine sa početkom u 10:30h, Beogradski centar za bezbednosnu politiku predstavlja rezultate istraživanja javnog mnjenja **„Javnost Srbije o bezbednosti u 2011. godini“**.
- Konferencija **„Izazovi prisilnih migracija u Srbiji: položaj izbeglica, interno raseljenih lica, povratnika i tražilaca azila“** biće održana 9. juna 2011. godine u Centru Sava u organizaciji Grupe 484.
- U junu 2011. godine započinje **kampanja za snažniju lokalnu podršku sprovođenju lokalnih akcionih planova za unapređenje položaja izbeglica i raseljenih lica**. Grupa 484 koordinira i podržava zagovaračke aktivnosti pet lokalnih partnera.
- Tokom juna i jula 2011. godine tim Beogradskog centra za ljudska prava posetiće osam kazneno-popravnih ustanova i objaviće priručnik za sudije i tužioce u okviru projekta **Sprečavanje i kažnjavanje torture u Srbiji – od usvajanja pravnih standarda do unapređivanja prakse**.
- U junu 2011. godine Beogradski centar za ljudska prava organizovaće radionice **„Zabrana zlostavljanja i postupanje prema licima lišenim slobode tokom zadržavanja u policiji“** za predstavnike Ministarstva unutrašnjih poslova.
- Krajem juna 2011. godine je prezentacija pete zbirke predloga praktične politike za reformu policije u Srbiji koju zajednički objavljuju Beogradski centar za bezbednosnu politiku i Beogradski centar za ljudska prava u okviru projekta **„Podsticanje uključivanja civilnog društva u reformu policije u Srbiji“**.
- Početkom jula 2011. godine održaće se panel diskusija **„Gde smo i kuda dalje: policija u lokalnoj zajednici u Srbiji“** u organizaciji Beogradskog centra za bezbednosnu politiku i Beogradskog centra za ljudska prava.
- Beogradski centar za ljudska prava se pridružio programu **European Programme for Legal Professionals – The HELP II Programme**, koji za cilj ima pružanje podrške nacionalnim institucijama za obuku sudija i tužioca u 12 zemalja Saveta Evrope.
- Tim Beogradskog centra za bezbednosnu politiku trenutno završava pisanje istraživačkih izveštaja o nadgledanju reforme sektora bezbednosti u Srbiji. Sledi objavljivanje drugog **Godišnjaka reforme sektora bezbednosti u Srbiji** koji će pored analize demokratskog i dobrog upravljanja sektorom bezbednosti, predstaviti i konkretne preporuke za aktere sektora bezbednosti u Srbiji.

▪ Projekat: Modern concept of Human Resources Management in the Ministry of Interior

Predlog projekta precizno uočava nedostatke u procesu upravljanja ljudskim resursima u okviru Ministarstva unutrašnjih poslova (MUP), te je njegovo sprovođenje izuzetno važno za dalji proces reforme policije u Srbiji. Sprovođenjem predloga projekta čini se početni ili pripremni korak u stvaranju novog sistema upravljanja ljudskim resursima.

U predlogu projekta potrebno je istaknuti da upravljanje ljudskim resursima ne utiče samo na podizanje administrativnih kapaciteta u MUP, već i na promenu policijske kulture i etičkog ponašanja policijskih službenika. Pored toga, potrebno je naglasiti, što je u predlogu projekta izostavljeno, da između upravljanja ljudskim resursima i materijalnim resursima postoji uzročno-posledična veza, te zahtevaju timski rad i zajedničko planiranje. Poslednje je naročito važno jer više od 2/3 budžeta MUP ide na pokrivanje plata zaposlenih, koji su, pak, od oktobra 2008. godine nekoliko puta najavljivali štrajk, a konačno i realizovali 2011. godine – upravo zbog nezadovoljstva materijalnim uslovima za rad. Takvo stanje može negativno da se projektuje na bezbednost građana i vladavinu prava. Najzad, potrebno je jasnije istaći u predlogu projekta da je jedan od ciljeva izmena organizacione strukture upravljanja ljudskim resursima, tj. stvaranje novog sektora.

Sa ciljem izrade boljeg predloga predlaže se sledeće:

1. Potrebno je precizirati sastav ekspertskeg tima za usavršavanje zakonodavnog okvira. Preporuke za promene zakonodavnog okvira ekspertskeg tima trebalo bi da budu obavezujuće za odlučioce u MUP radi potpune podrške u kasnijem sprovođenju.
2. Potrebno je imati različite definisane kriterijume i procedure izbora (odnosno razvoja karijere): a) policijskog službenika; b) administrativnog osoblja.
3. Pored izveštaja o napretku Evropske komisije, kao izvore verifikacije promena potrebno je uzeti u obzir i druge relevantne analize (akademske ili organizacija civilnog društva).
4. Na osnovu predloga projekta nije moguće utvrditi koje će aktivnosti biti preduzete radi uklanjanja nedostatka o nedovoljno razvijenim instrumentima za psiho-socijalnu zaštitu zaposlenih.
5. U predlogu projekta potrebno je funkcionalno povezati novoformirani Sektor za ljudske resurse sa Kriminalističko-policijskom akademijom i Centrom za osnovnu policijsku obuku.
6. Unapređena interna komunikacija putem intraneta ne bi trebalo samo da se odnosi na zaposlene u Sektoru za ljudske resurse, već je potrebno uspostaviti vezu i sa svim policijskim upravama u Srbiji. Zbog toga, potrebno je da softver tehnički obezbedi takvu mogućnost.

7. Strateški plan upravljanja ljudskim resursima trebalo bi da prati stanje bezbednosti u Srbiji, kao i zahteve građana radi potpunog sprovođenja navedenog cilja u Strategiji razvoja – stvaranje policije kao servisa građana.
8. Potrebno je precizirati svrhu obezbeđivanja novog hardvera i softvera, a zatim i uskladiti sa obukom zaposlenih, trenera i rukovodilaca. Informatička tehnologija bi trebalo da omogući upravljanje: a) jedinstvenom bazom podataka o zaposlenima (vodeći računa o rodnoj zastupljenosti i zastupljenosti nacionalnih manjina); b) sistematizacijom radnih mesta; c) godišnjim kadrovskim planom koji će biti u skladu sa godišnjim budžetom.

▪ **Projekti: Judicial Efficiency, Support to the Implementation of the Criminal Procedure Code, Support to the strengthening capacity and performance of the Ministry of Justice**

Predloženi predlzi projekta odgovaraju prioritetnim potrebama u oblasti vladavine prava.

Kada je u pitanju podrška implementaciji Zakona o krivičnom postupku iako se očekuje odlaganje početka primene ovog zakona, ukoliko je to moguće trebalo bi početi s primenom projekta znatno ranije nego što je predviđeno predlogom. Posebnu pažnju treba posvetiti obuci tužilaštva i sudija koji će postupati u prethodnom krivičnom postupku, jer će ono podneti najveći teret reforme krivičnog postupka.

4

Obukama koje su ovim projektima predviđene za sudije, trebalo bi trebalo da budu obuhvaćeni i stručni saradnici.

Aktivnosti usmerene na unapređenje upravljanja u sudovima naročito bi trebalo da doprinesu ravnomernoj raspodeli predmeta.

Potrebno je sprovesti aktivnosti koje se odnose na ujednačavanje sudske prakse:

- a) učiniti dostupnim načelne pravne stavove i načelna pravna mišljenja Vrhovnog kasacionog suda svim nosiocima pravosudne funkcije i široj javnosti;
- b) organizovati konferencije i okrugle stolove sudija Apelacionih sudova i VKS u vezi ujednačavanja sudske prakse;
- c) stvoriti jedinstvenu metodologiju vođenja pravosudne statistike;
- d) unaprediti baze i pretraživače sudskih presuda kako bi se učinile dostupnijim stručnoj i široj javnosti;
- e) stvaranje jedinstvene baze podataka sudova i Uprave za izvršenje krivičnih sankcija.

Pored navedenih tema smatramo da bi prioriteti reforme pravosuđa trebalo da budu uspostavljanje efikasnog sistema besplatne pravne pomoći, ili podrška organizacijama koje

se već bave pružanjem pravne pomoći i unapređenje fizičkog pristupa pravosudnim organima za posebne kategorije lica.

▪ **Support for the improvement of the living conditions of the forced migrants in the Republic of Serbia**

Projektni predlog dobro prepoznaje glavne oblasti intervencije u skladu sa osnovnim potrebama za podrškom: stanovanje i zapošljavanje prisilnih migranata. Veoma je važno da se uobičajeni krug korisnika ovakvih projekata ovim projektnim predlogom proširuje takođe i na povratnike iz procesa readmisije.

Radi razvoja novih i komplementarnih projektnih predloga predlažemo:

1. da se podrška lokalnim akcionim planovima ne tretira kao izdvojena projektna aktivnost već da se sve aktivnosti podrške prisilnim migrantima čvrsto vežu za lokalne akcione planove i razvoj lokalnih kapaciteta za sprovođenje aktivnosti usmerenih na podršku prisilnim migrantima
2. da projektne aktivnosti predvide jačanje lokalnih kapaciteta za razvoj projektnih predloga i prikupljanje sredstava i da se projekti iz okvira lokalnih akcionih planova za unapređenje položaja izbeglica i raseljenih lica integrišu u generalne lokalne razvojne strategije i koordinišu sa drugim lokalnim razvojnim planovima
3. da projektne aktivnosti obezbede nacionalne i lokalne kapacitete za praćenje i evaluaciju LAP-ova, kako bi se blagovremeno i kvalitetno sprovelo revidiranje LAP-ova
 - a) da se revidiranje LAP-ova predvidi na način koji će obezbediti:
 - b) proširivanje ciljne populacije LAP-ova (prvenstveno uključivanjem populacije povratnika iz readmisije)
 - c) potpunije lokalno mapiranje korisničkih grupa (prepoznavanje svih ekstremno ranjivih kategorija unutar populacija prisilnih migranata) i dizajniranje programa stambene i ekonomske podrške (i drugih aktivnosti) u skladu sa potrebama – ali i kapacitetima i drugim relevantnim karakteristikama – identifikovanih korisničkih porodica
 - d) istinsko participativno planiranje
4. da projektne aktivnosti koje se odnose na ostvarivanje socijalnih i ekonomskih prava, odnosno sprovođenje politika socijalnog uključivanja, targetiraju takođe i sve one regione i zajednice iz kojih potiče pretežan deo ilegalnih migracijskih tokova prema zemljama Evropske unije [Politike socijalne inkluzije treba da budu obavezan deo politika usmerenih na prevenciju ilegalnih migracija i zloupotrebe bezviznog režima. Projektne aktivnosti treba da omoguće precizno identifikovanje glavnih društvenih i ekonomskih razloga ovih migracijskih tokova i definisanje programa koji će snažno targetirati upravo te činioce. Participativno planiranje i uključivanje zajednica, posebno manjinskih, i ovde se izrazito preporučuje.]

5. Projektne aktivnosti treba da omoguće sistematsku, stručnu i nezavisnu evaluaciju programskih aktivnosti iz oblasti stambene i ekonomske podrške prisilnim migrantima, kako bi se dalje aktivnosti u ovoj oblasti, koje su izvesno veoma potrebne, modifikovale u skladu sa ocenama efekata višegodišnjeg prethodnog iskustva. Posebno je potrebno evaluirati programe:
 - a) dohodovnih grantova;
 - b) mikrokreditiranja ekonomskih aktivnosti i stambene izgradnje;
 - c) otkupa seoskih domaćinstava;
 - d) bespovratne pomoći u građevinskom materijalu.
6. Projektne aktivnosti treba da omoguće izgradnju održivog i stalnog nacionalnog servisa za pružanje ažurne i efektivne besplatne pravne pomoći izbeglicama i raseljenim licima u vezi sa ostvarivanjem imovinskih i drugih stečenih prava u mestima porekla. [Ovo je neophodan segment podrške programima održivog povratka, ali takođe i lokalne integracije.]
7. Potrebni su projektni predlozi koji će omogućiti realizaciju obuhvatnije migracione politike i odnositi se podjednako i na unutrašnje i na međunarodne migracije. Posebno se predlažu projektne aktivnosti koje će omogućiti:
 - a) jačanje akademskih kapaciteta za istraživački rad u oblasti migracija
 - b) izgradnju kapaciteta za praćenje migracija
 - c) pilot projekte i kreiranje optimalnog modela upravljanja migracijama
 - d) studiju unutrašnjih migracija, sa ciljem ujednačavanja unutrašnjeg regionalnog razvoja
 - e) izgradnju kapaciteta za upravljanje radnim migracijama i istraživanje radnih migracija
 - f) stvaranje regionalnog tržišta rada i kreiranje cirkularnih migracionih tokova u regionu
 - g) razvijanje saradnje sa dijasporom i politika podrške povratnicima iz dijaspore, uključujući podsticanje povratka visokostručnih kadrova i preduzetničkog kapitala
8. Novi projektni predlozi treba da obuhvate takođe i aktivnosti koje će omogućiti izgrađivanje sistema podrške beskućnicima u Republici Srbiji. Prvi koraci u tom smeru treba da budu nacionalna studija beskućništva i kreiranje sistema za evidentiranje i praćenje beskućnika.

▪ **Projekat: Establishing and implementing mechanisms for a comprehensive and consistent monitoring of legal migrations in the Republic of Serbia**

Projektni predlog jasno prepoznaje potrebu za izgrađivanjem važnih tehničkih i ljudskih kapaciteta potrebnih radi uspostavljanje efikasnog sistema izdavanja boravišnih i radnih viza, nadziranja prelaska granice i prevencije ulaznih ilegalnih migracija.

Novi, komplementarni projektni predlozi treba da obezbede takođe i pojačane aktivnosti u oblasti (A) integracije stranaca i (B) izgradnje sistema azila u Republici Srbiji. Posebno se predlažu projektne aktivnosti koje će podrazumevati:

1. unapređenje institucionalnog okvira za zapošljavanje i integraciju stranaca, putem zakonskih reformi, komparativnih istraživanja integracijskih praksi i razvoja interkulturalnih programa za socijalnu integraciju imigranata
2. uvećanje smeštajnih kapaciteta za primarni prihvata tražilaca azila u Republici Srbiji
3. izgrađivanje kapaciteta za uspostavljanje Kancelarije za azil, takođe i putem selekcije kadrova i novih obuka iz oblasti uspostavljanja i primene relevantnih međunarodnih standarda
4. obezbeđivanje adekvatnih smeštajnih kapaciteta za prijem maloletnih tražilaca azila i dovoljnog broja stručnih radnika za rad sa maloletnim tražiocima azila, putem selekcije i treninga
5. uspostavljanja programa integracije i jačanje kapaciteta za integraciju lica kojima je odobren azil, uključujući i izgradnju integracijske kuće, u skladu sa najboljim evropskim praksama.